

Ingers tankar

HXMY YISBFMM MM+TF HISBXYIF

Ett inlägg nyligen i bloggen: 'Turism, vikingalagv och blot. Varför älskar vi vikingatiden' fick också mej att fundera över varför vikingar är så populära. Moderna människors uppfattning om vikingatiden vilar till stor del på romantiserade skildringar av en Nordens storhetstid. En tidsepok som förvanskats å det grövsta genom litteratur, filmer och operor.

I tider då 'nationalism' varit inne har vikingen varit särskilt dyrkansvärd. Hitler var t.ex. imponerad av vikingarna, han älskade Wagners operor om deras värld.

De flesta människor vet inte mycket om 'vikingen'. Tiden det handlar om är den senare delen av den skandinaviska järnåldern, ungefär år 750–1100 e.Kr. Under folkvandringstidens sista tid kom de första 'vikingarna' till Skandinavien, det var germaner söderifrån. Under Vendeltiden levde här ett folk av bönder och handelsmän. Säkert var släkten och familjen mycket viktig. Och säkert fanns det många klaner som styrdes av någon toppman som sedan blev kung över något smårike.

Och tro på en högre makt hade man förstås också, ett fundamentalt behov hos de flesta människor. Man lär ha hållit sig med flera 'gudar' (asar) för säkerhets skull. Det offrades människor till gudarnas ära har vi fått lära oss.

Slaveri fanns redan då. Det var skillnad på trälarna och fria män. Trälarna var inte värda mycket såvida de inte hade stora kroppskrafter eller besatt specifik skicklighet i något. Människans drivkraft att förmera sitt ägande och erövra mark och makt var ursprunget till att 'gå i viking', d.v.s. kriga, plundra och roffa åt sig av vad andra hade.

Kyrkan hade redan stor makt ute i Europa sedan många århundradens kristnande. Klostren var ofta fulla av skatter. Således blev klostret Lindisfarne i 'Britannia' det första som fick känna på vad vikingarna stod för. år 793 plundrades klostret och de flesta munkarna dödades.

På 800-talet fanns det bara några stadsliknande samhällen i Norden, t.ex. Hedeby i Sønderjylland, Uppåkra i Skåne, Birka i Mälaren och Kaupang i Norge. Nordmännen var duktiga skeppsbyggare och det tillsammans med oräddhet, vilja att upptäcka 'nytt' och den mänskliga girigheten var nog drivkrafterna till begreppet 'viking'. Förutom de vanliga vattenvägarna genom Östersjön och ut i Atlanten tog man sig ner via olika vattendrag från Finland genom Europa till Miklagård (Konstantinopel).

Det första ryska riket lär ha grundats av nordmän från Sveariket och de första ryska härskarna bär alla nordiska namn. Vikingatågen i österled är inte lika kända som de i västerled, eftersom folken i östeuropa inte var särskilt skrivkunniga. De skrifter man har att tillgå är dels de isländska och en del som nedtecknats av araber.

Det var inte alla 'vikingar' som kom tillbaka, en del dog förstås under strider och av sjukdomar men andra blev slavar nere i 'Bysans'. En del fick runstenar resta till deras minne. Ofta var det någon höggättad kvinna som bekostade runstenen. Kvinnorna verkar förresten ha haft en rätt 'jämlig' position med männen under vikingatiden. De fick axla ett stort ansvar hemmavid medan deras män var ute och handlade eller plundrade.

Ater till frågan, varför vikingen är så populär? Alla människor vill känna sina rötter. Är dessa förknippade med den exotism som vikingatiden visar upp, är det säkert extra spännande. Karlakarlarna som är stora och starka och kan slåss och ta för sig. Våldsglorifierandet lever vi ständigt med vare sig vi vill eller inte.

För min egen del är jag mer intresserad av hur människorna levde i sin vardagliga miljö under vikingatiden och hur de tänkte. Som nyinflyttad i Irsta 1980, när jag satt på bussen hem från jobbet, tänkte jag ofta på att vi bor där folk haft sina bopålar redan på vikingatiden, vid en grund vik av Mälaren. Där har de också byggt upp den sägenomspunna Anundshögen och skapat ett antal 'skeppssättningar'.

När jag fyllde fyrtio år fick jag i present en fin Torshammare av silver,

Ingers tankar

en exakt kopia av ett museiföremål. Det chockerade vissa bekanta och säkert också andra när jag bar den i en rem runt halsen. De satte likhetstecken mellan mitt smycke och vissa samhällsfientliga krafter. Varför

lämna fältet fritt åt dessa att ta över vårt historiska arv och vår senare symbol för vårt land, vår blågula flagga? För mig symboliserar Torshammaren kraft och fruktsamhet. Det gjorde den redan på vikingatiden.

Just nu finns min i ett skrin med en del andra vikingainspirerade smycken. Tror jag ska ge den ett nytt band och börja använda den igen.

HXMY YISBDM DMTH HISBQYIF

Den runkunnige kanske har synpunkter på rubriken. Det är förstäeligt. Idén med att sätta rubriken med "futhark" är bloggredaktörens och ingen annans. Det är meningen att den ska betyda: **Inger ristade denna historia**. Men som sagt, jag tror inte att någon viking tolkar texten så!

2 augusti 2020.

Inger Klintberg Danielsson